

USA: Stejným tempem, jakým klesají šance Demokratů na zachování kongresové většiny, narůstá válečná bojovnost administrativy prezidenta Joe Bidena

- CZ24 News | 8. srpna 2022

USA: Proč jsou Američané tak necitliví k válkám, které se vedou jejich jménem? Proč americký lid, který by jim mohl zabránit, tyto války toleruje? A může vůbec do toho mluvit?

Stejným tempem, jakým klesají šance Demokratů na zachování kongresové většiny, narůstá válečná bojovnost administrativy prezidenta Joe Bidena. Jako kdyby to byla zázračná volební zbraň, ve kterou všichni doufají do posledního okamžiku. Aspoň ještě měsíc vydržet s posíláním raketometů na Ukrajinu, ať to otočí preference.

Nakonec přijde vhod také štourání do vosího hnízda Tchajwanu, které přimělo Čínu střílet Tchajwancům nad hlavami, aby viděli, o co se tu jedná. Obraz popleteného staříka se mění v přesilného vůdce, který se nedá. Jenže bojují a umírají Ukrajinci, životy by nasadili Tchajwanci. Proč jsou Američanům válečná utrpení jedno, přestože mají prst na spoušti?

To je otázka, které se věnovala profesorka Mary Dudziaková, někdejší předsedkyně Společnosti historiků amerických zahraničních vztahů. Teď tato profesorka působí na Quincy Institute, v relativně novém think-tanku z roku 2019, který se pokouší o návrat k „realistickým“ zahraničním vztahům. Řekněme, o návrat ke globální reálpolitice respektující poměry sil a zájmy dalších hráčů. Institut si dal do názvu jméno jednoho z prvních amerických prezidentů Johna Quincy Adamse, který byl zastáncem takové politické „zdrženlivosti“. Mluvčím institutu je portál *Responsible Statecraft*, na jehož stránkách Dudziaková svůj výzkum představila v zajímavém rozhovoru.

<https://responsiblestatecraft.org/2022/08/01/why-are-americans-so-unplugged-from-the-wars-in-their-own-name/>

První otázka se týkala samotného pojetí „zdrženlivosti“. Dudziaková upozorňuje na fakt, že jde o princip, který je zabudován do ústavní struktury amerických vládních institucí v podmínkách pro vyhlášení války. Tato pravomoc je rozdělena mezi prezidenta a Kongres, aby rozpoutání války nebylo tak snadné. Jenže tento systém přestal fungovat, částečně proto, že veřejnost o něj ztratila zájem. Zmizelo tak spojení mezi veřejností a užitím moci. Dudziaková se soustřeďuje na to, jak se to stalo a kde jsou kořeny tohoto problému, protože to usnadní představu, co s tím.

Většina Američanů vnímá zahraniční války jen jako příběh v novinách nebo téma odtržené politické debaty, o kterou se nemusí zajímat. Neprožívají to jako věc života a smrti. Pryč je zkušenost z americké Občanské války, popisované jako „republika utrpení“, kdy byla společnost stmelena sdíleným prožitkem válečných jatek.

Covidová krize znovu nabídla společnou zkušenost z masové smrti, ale nepotvrdila se naděje, že to obnoví citlivost veřejnosti. Lidé umírali v izolaci a smrt se jevila jako křivka grafu, konstatuje Dudziaková. Je to jako se zabíjením zvířat, stačí, když se to udělá někde, kde to nevidíte. To usnadňuje i nekonečné války.

Rozhovor se pak soustředil na politickou odpovědnost za tyto války, téma nové knihy Dudziakové. Tato odpovědnost se vytrácí. Jestliže americký lid nevěnuje vzdáleným válkám pozornost, kongresmani nemají žádnou motivaci, aby po vládě požadovali „zdrženlivost“.

Za 2. světové války byly boje také daleko, ale lidé doma byli vyzýváni k mimořádnému pracovnímu nasazení, aby dokázali zásobovat jednotky na frontě. Teď už přitáhne trochu zájmu k válce na Ukrajině jen to, že je „bělejší“ než byla třeba ta v Afghánistánu. Malá pozornost veřejnosti snižuje omezení pro aktivitu prezidenta.

Pozoruhodná je odpověď Dzudiakové na otázku, co komunita zahraniční politiky vnímá jako největší hrozbu. Je to globální oteplování, když oceány stoupají a města se přehřívají a potenciální dlouhodobé důsledky jsou katastrofické. Jenže zrovna tady chybí dostatečně silné vedení a odhodlání dosáhnout změny. Naděje nabízí mladá generace. Vzpomeňme na historii amerických občanských hnutí a obrovské demonstrace za ukončení války ve Vietnamu. Mladá generace často tvoří základ účinných hnutí za společenskou změnu, uzavírá Dudziaková.

O tom, že Amerika sklouzává k autoritativnímu státu se skrytou mocí, svědčí také další výzkum skutečného fungování demokracie v USA. V knize otevřené otázkou, zda to, co máme v Americe, je demokracie, nás nenechává na pochybách už samotný podtitul, neboť přibližuje obsah slovy Co dopadlo špatně a co se s tím dá udělat.

(*Democracy in America? What Has Gone Wrong and What We Can Do about It. Benjamin I. Page and Martin Gilens. Chicago: University of Chicago Press, 2020.*)

První z autorů profesor Benjamin Page z Northwestern University ve státě Illinois sleduje dlouhodobě, jaký vliv mají na politiku ti nejbohatší. Odhaluje poměry, které USA přibližují spíše představě oligarchie nebo plutokracie (vlády bohatství).

Ve zmíněné knize zaujme zjištění, že v USA přání většiny moc neznamenaají. Detailní analýza 1791 návrhů pro politická rozhodnutí z let 1981 až 2002 ukázala, že pravděpodobnost přijetí návrhu, který má podporu 80 procent dotázaných, není o moc vyšší, než když má podporu jen 20 až 30 procent. Pravděpodobnost realizace je skoro stejně nízká, v pásmu mezi 30 a 40 procenty. Velice silná je opačná tendence – nedělat nic. Návrhy se dají snadno zmařit.

Když se přeneseme do současnosti, vidíme jak okázale neuspěl program obnovy sociálního státu, který prosadili do volebního programu prezidenta Joe Bidena progresivisté z řad Demokratů. Nenašel podporu jediného Republikána a za rovnováhy sil stačil nesouhlas dvou demokratických senátorů. Spíše se podle autorů občas prosadí nějaké omezení sociálních výdajů, přestože ve veřejnosti mezi lety 1984 a 2014 vždycky převládaly hlasy pro zvýšení sociálních výdajů.

Novější studie tohoto autora spolu s dvojicí dalších výzkumníků se soustřeďuje na „skrytou politiku“ miliardářů. Začala rozhovory s náhodným vzorkem menších ryb, necelé stovky chicagských multimilionářů s průměrným majetkem 7,5 melounu (dolarů, samozřejmě). Nepřekvapuje, jak jsou ekonomicky konzervativní. Sociální problémy nemá řešit vláda, ale trh a charita. Sociální výdaje na Social Security a Medicare by rozhodně omezili. V jiných oblastech jsou však boháči liberální, například podporují potraty nebo práva homosexuálů.

Profesor Page chtěl navázat federálním výzkumem, a tak se vypravil za velkými nadacemi po celé zemi, zda by nepomohly financovat. Nepochodil. Boháči ve správních radách nestáli o studium vlivu bohatství na politiku. Ani technika rozhovorů s největšími boháči nedávala šanci, nepustí vás k sobě.

Přizvaný kolega Seawright nakonec navrhl využít lstivou elektroniku. Rozhodí se dotazy na Google a do databáze LexisNexis, kde jsou výsledky společenských a korporátních analýz. Klíčová slova budou

na ekonomická a sociální témata. Až tam najdou miliardáře, můžou propojit jejich slova a činy.

Zaměřili se na období mezi lety 2003 a 2013 a vybrali stovku nejbohatších miliardářů podle Forbesu s průměrným jměním 4,6 miliardy dolarů. Výzkum se točil kolem 34 klíčových slov a obrátů jako „daňová zátěž“, zvyšování daňových příjmů“, „posílení výběru daní“, „dědická daň“, „rovná daň“ a podobně. Výsledek? Nezabralo to, takových veřejných reakcí bylo minimum.

Byla to prohra? Profesor Page nakonec pochopil, že ve skutečnosti našli, co hledali. Ultrabohatí o politice nemluví, protože ji chtějí provozovat ve skrytu. Jejich politické preference nejsou v souladu s tím, co si přeje většina Američanů. Avšak určitá veřejná představa o miliardářích tu je, jsou to docela milí lidé, jak je patrné z vystoupení Mika Bloomberga nebo Warrena Buffetta, kteří mají spíše levostředové názory. Tento omezený vzorek však klame. „Když se zaměříte na všechny miliardáře, vidíte zcela jiný obraz,“ vysvětluje Page.

Vystopovat názory těch ostatních skoro nejde, ale co lze najít, to je stopa peněz. Jaké politické skupiny financují a kam posílají peníze před volbami? Najednou byla vidět jejich podpora kandidátů, kteří požadují snížení zdanění bohatých, privatizaci zbylého veřejného penzijního systému, snížení sociálních výdajů nebo zrušení dědické daně.

„Narazili jsme na třídu lidí, kteří mají peníze jako Pámbu a jsou velice politicky aktivní, ale jak jednají, o tom se málo ví. Mají důvod se považovat za politicky vlivné, avšak to, jak využívají svého politického vlivu, není ve prospěch zájmů a preferencí většiny Američanů. Opravdu ne,“ konstatuje spoluautor studie Lacombe.

<https://www.nytimes.com/2022/04/06/magazine/billionaire-politics.html>

Americký prezident – nebo aspoň ti, kdo mohou přímo využít jeho moci – má tedy volné ruce. Veřejnost je propagandou odtržena od rozhodování. Nevidí ani rozhodující skrytou moc miliardářů. Tohle nevypadá na hodnoty, které by stálo za to šířit, natož pod hrozbou války. Jestli mají Američané něco proti autoritativním režimům, ať začnou doma.

AUTOR: Zbyněk Fiala

[ZDROJ](#)